

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	7
TEŞEKKÜR	9
ÖNSÖZ	11
İÇİNDEKİLER	13
KISALTMALAR	23
GİRİŞ	25

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DÜZENİ VE GENEL SAĞLIK

I. KAMU DÜZENİ VE KOLLUK	27
A. KAMU DÜZENİ KAVRAMI	28
1. Özel Hukukta Kamu Düzeni Kavramı	28
2. Kamu Hukukunda Kamu Düzeni Kavramı	29
B. KOLLUK FAALİYETİ BAĞLAMINDA KAMU DÜZENİ	31
C. KAMU DÜZENİNİN KAPSAMI VE ÖNEMİ	31
1. Kamu Düzeninin Kapsamı	32
2. Kamu Düzeninin Önemi	33
E. KAMU HİZMETİ VE KOLLUK FAALİYETİ İLİŞKİSİ	33
F. KOLLUK TEŞKİLATI	38
G. KOLLUK GÖREVLİLERİ	43
1. Kolluk Makamları	43
2. Kolluk Âmirleri	46
3. Kolluk Personeli	48
H. KOLLUK TEDBİRLERİ	49
1. Düzenleyici Kolluk İşlemleri	50
a. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	51
b. Tüzük	53
c. Yönetmelik	54
d. Adsız Düzenleyici İşlemler	55

2. Bireysel kolluk işlemleri.....	57
a. İzin (Ruhsat).....	61
b. Emir ve Uyarı	62
c. Faaliyetten Menetme (Yasaklama) veya Faaliyeti Erteleme	62
d. Kapatma.....	63
e. İdarî Yaptırım	63
f. El Koyma, Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi ve İmha	65
II. KAMU DÜZENİNİN UNSURLARI.....	66
A. GÜVENLİK	67
B. DİRLİK VE ESENLİK.....	71
C. GENEL AHLÂK.....	77
D. KAMUSAL ESTETİK	79
F. İNSAN ONURU	82
G. GENEL SAĞLIK	85
1. Genel Sağlığın Tanımı	86
2. Genel Sağlığın Korunmasının Anayasal Dayanakları	87
3. Genel Sağlığın Korunmasının Amacı ve Kapsamı	88
4. Genel Sağlığın Korunmasıyla Kişi Sağlığının Korunmasının Farkı	90
5. Genel Sağlığın Korunmasının Koruyucu Sağlık Hizmetlerinin Sunulmasından Farkı	90
6. Genel Sağlık Unsuru ve Kamu Düzeninin Diğer Unsurları Arasındaki İlişki	93
7. Genel Sağlığı Korumakla Görevli Kolluk.....	96
a. Genel İdarî Kolluk Bağlamında Sağlık Kolluğu	96
b. Özel İdarî Kolluk Bağlamında Sağlık Kolluğu	97
III. ÜLKEMİZDEKİ GENEL SAĞLIĞI KORUMA FAALİYETLERİNİN KISA TARİHÇESİ.....	100
A. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLAR BAĞLAMINDA ALINAN ÖNLEMLER.....	100
1. Osmanlı Devleti'nde Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklarla Mücadele.....	101
2. Cumhuriyet Sonrası Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklarla Mücadele.....	107
B. GIDA GÜVENLİĞİ BAĞLAMINDA ALINAN TEDBİRLER	114
1. Osmanlı Devleti Döneminde Gıda Güvenliği	114
2. Cumhuriyet Sonrası Gıda Güvenliği	116
C. ÇEVRENİN KORUNMASI VE ÇEVRE SAĞLIĞI BAĞLAMINDA ALINAN TEDBİRLER	118
1. Osmanlı Devleti Döneminde Çevrenin Korunması ve Çevre Sağlığı	119
2. Cumhuriyet Sonrası Çevrenin Korunması ve Çevre Sağlığı.....	121

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASINA YÖNELİK İDARİ TEDBİRLER

I. GIDA GÜVENLİĞİNE DAİR TEDBİRLER	125
A. GIDA GÜVENLİĞİ MEVZUATI.....	127
B. GENEL BİLGİLER VE TANIMLAR	131
C. GIDA GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA YETKİLİ MERCİLER	135
1. Kolluk Makamları	135
a. Cumhurbaşkanı.....	135
b. Tarım ve Orman Bakanlığı.....	136
c. Sağlık Bakanlığı	138
d. Valiler.....	138
e. Belediyeler	139
f. İl Özel İdareleri.....	139
2. Kolluk Âmirleri.....	139
a. Cumhurbaşkanı.....	140
b. Bakanlar	140
c. Valiler ve Kaymakamlar	140
d. Belediye Başkanı	141
3. Kolluk Personeli.....	141
a. Bakanlık Personeli.....	141
b. Genel İdarî Kolluk Personeli.....	142
c. Belediye Zabıtası.....	142
D. GIDA GÜVENLİĞİNE DAİR KOLLUK İŞLEMLERİ.....	142
1. Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	142
a. Tarım ve Orman Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	142
aa. Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği.....	143
bb. Türk Gıda Kodeksi Gıdalara Vitaminler, Mineraller ve Belirli Diğer	
Öğelerin Eklenmesi Hakkında Yönetmelik.....	143
cc. Türk Gıda Kodeksi Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliği	144
dd. Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemelere Dair	
Yönetmelik	144
ee. Gıda Hijyeni Yönetmeliği	145
ff. Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair	
Yönetmelik	145
b. Sağlık Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	146
2. Bireysel Kolluk İşlemleri	146
a. Tarım ve Orman Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	146

aa. Onay, İzin ve Ruhsat İşlemleri	146
bb. Denetim İşlemleri	150
cc. Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi ve İmha	153
dd. İdarî Para Cezası	155
ee. Faaliyetten Men, Faaliyetin Durdurulması ve Satışın Yasaklanması	159
b. Sağlık Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri	160
c. Belediyelerin Bireysel Kolluk İşlemleri	162
II. İLAÇ VE BEŞERÎ TIBBÎ ÜRÜNLERİN GÜVENLİĞİNE DAİR TEDBİRLER	162
A. İLAÇ VE BEŞERÎ TIBBÎ ÜRÜNLER MEVZUATI	162
B. İLAÇ VE BEŞERÎ TIBBÎ ÜRÜN TANIMI	163
C. İLAÇ VE BEŞERÎ TIBBÎ ÜRÜNLERİN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA YETKİLİ MERCİLER	165
1. Kolluk Makamları	166
a. Cumhurbaşkanı	166
b. Sağlık Bakanlığı	166
c. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu	167
d. Tarım ve Orman Bakanlığı	168
e. Valiler	169
2. Kolluk Âmirleri	169
a. Cumhurbaşkanı	169
b. Sağlık Bakanı	169
c. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanı	170
d. Tarım ve Orman Bakanı	170
e. Valiler ve Kaymakamlar	170
3. Kolluk Personeli	170
a. Bakanlık Personeli	170
b. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Personeli	171
c. Genel İdarî Kolluk Personeli	171
D. İLAÇ VE BEŞERÎ TIBBÎ ÜRÜNLERİN GÜVENLİĞİNE DAİR KOLLUK İŞLEMLERİ	171
1. Düzenleyici Kolluk İşlemleri	172
a. Sağlık Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	172
aa. Beşerî Tıbbi Ürünlerin Sınıflandırılmasına Dair Yönetmelik	172
bb. Beşerî Tıbbi Ürünlerin Ambalaj Bilgileri, Kullanma Talimatı ve Takibi Yönetmeliği	173
b. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun Düzenleyici Kolluk İşlemleri	173
aa. Beşerî Tıbbi Ürünler Ruhsatlandırma Yönetmeliği	173
bb. Beşerî Tıbbi Ürünler İmalathaneleri Yönetmeliği	174

cc. Beşerî Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	174
dd. Beşerî Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik	175
c. Tarım ve Orman Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	176
2. Bireysel Kolluk İşlemleri	176
a. Sağlık Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	176
aa. Ruhsat/İzin	177
bb. Denetim.....	178
cc. Reklam yasağı.....	180
dd. İdarî Para Cezası	180
ee. El Koyma ve Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi.....	181
b. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun Bireysel Kolluk İşlemleri	182
aa. Ruhsat/İzin	182
bb. Klinik Araştırma İzni.....	187
cc. Denetim.....	190
dd. İdarî Yaptırımlar	193
c. Tarım ve Orman Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	197
III. ÇEVRE SAĞLIĞINA DAİR TEDBİRLER.....	198
A. ÇEVRENİN KORUNMASI VE ÇEVRE SAĞLIĞIYLA İLGİLİ MEVZUAT.....	199
B. ÇEVRE SAĞLIĞIYLA İLGİLİ KAVRAMLARIN TANIMI	200
C. ÇEVRE SAĞLIĞI BAKIMINDAN YETKİLİ MERCİLER.....	203
1. Kolluk Makamları	203
a. Cumhurbaşkanı.....	203
b. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	204
c. Tarım ve Orman Bakanlığı.....	205
d. Valiler.....	206
e. Belediyeler	206
f. İl Özel İdareleri.....	207
g. Köyler.....	207
2. Kolluk Âmirleri.....	208
a. Cumhurbaşkanı.....	208
b. Bakanlar	208
c. Vali ve Kaymakamlar.....	209
d. Belediye Başkanı	209
e. Muhtarlar.....	210
3. Kolluk Personeli.....	210
a. Bakanlık Personeli.....	210

b. Genel İdarî Kolluk Personeli.....	211
c. Belediye Zabıtası.....	211
d. İl Özel İdaresi Personeli.....	211
e. Köy Korucusu	211
D. ÇEVRE SAĞLIĞINA DAİR KOLLUK İŞLEMLERİ	212
1. Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	212
a. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	213
aa. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği	213
bb. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği	213
cc. Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği	214
dd. Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği	214
ee. Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği	215
ff. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	215
gg. Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik	216
hh. Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik.....	216
ii. Sıfır Atık Yönetmeliği	217
b. Sağlık Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	217
c. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	218
d. Mahallî İdarelerin Düzenleyici Kolluk İşlemleri	218
2. Bireysel Kolluk İşlemleri	219
a. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri ..	219
aa. Ruhsat/İzin	219
bb. Denetim	224
cc. İdarî Para Cezası	230
dd. Faaliyetin Durdurulması	233
b. Sağlık Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	234
c. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Bireysel Kolluk İşlemleri	234
d. Mahallî İdarelerin Bireysel Kolluk İşlemleri.....	235
aa. Belediyelerin Bireysel Kolluk İşlemleri.....	235
bb. İl Özel İdarelerinin Bireysel Kolluk İşlemleri	236
cc. Köylerin Bireysel Kolluk İşlemleri	237
IV. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELE TEDBİRLERİ	238
A. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLARA DAİR MEVZUAT	239
B. BULAŞICI HASTALIK, SALGIN, PANDEMİ VE EPİDEMİNİN TANIMI	241

C. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELEDE YETKİLİ MERCİLER	243
1. Kolluk Makamları	243
a. Cumhurbaşkanı.....	243
b. Sağlık Bakanlığı	243
c. Tarım ve Orman Bakanlığı.....	244
d. Umumî Hıfzıssıhha Meclisleri.....	244
e. Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu	245
f. Valiler.....	245
g. Belediyeler	246
h. İl Özel İdareleri.....	246
2. Kolluk Âmirleri.....	247
a. Cumhurbaşkanı.....	247
b. Bakanlar	247
c. Valiler ve Kaymakamlar	247
d. Belediye Başkanı	248
e. Muhtar.....	248
3. Kolluk Personeli.....	249
a. Bakanlık Personeli.....	249
b. Genel İdarî Kolluk Personeli.....	249
D. BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELEYE DAİR KOLLUK İŞLEMLERİ	250
1. Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	250
a. Cumhurbaşkanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	250
b. Sağlık Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	252
aa. Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü	252
bb. Hudut Kapılarında Uygulanacak Sağlık İşlemleri Hakkında Yönetmelik	252
cc. Sahil Sağlık Denetleme Merkezleri Yönetmeliği	253
dd. Havaalanı Sağlık Denetleme Merkezleri Yönetmeliği	254
ee. Genişletilmiş Bağışıklama Programı Genelgesi.....	254
c. İçişleri Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri.....	255
d. Tarım ve Orman Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	261
aa. Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Uygulanacak Genel Hükümlere İlişkin Yönetmelik.....	262
bb. Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Yönetmeliği.....	262
e. Millî Eğitim Bakanlığının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	262
aa. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği	262

bb. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.....	263
f. Umumî Hıfzıssıhha Meclislerinin Düzenleyici Kolluk İşlemleri	263
2. Bireysel Kolluk İşlemleri	273
a. Sağlık Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	273
aa. Zorunlu Tedavi	274
bb. Zorunlu Aşı	275
cc. Tecrit ve Karantina	283
dd. Diğer Bireysel Kolluk İşlemleri	285
ee. İdarî yaptırımlar.....	288
b. Tarım ve Orman Bakanlığının Bireysel Kolluk İşlemleri.....	291
aa. Tecrit	291
bb. Karantina.....	292
cc. Kordon.....	293
dd. Dezenfeksiyon	294
ee. İmha	294
ff. Aşı, İlaç ve Serum Uygulaması	294
gg. İdarî Yaptırımlar	295

V. GENEL SAĞLIĞIN KORUNMASINA YÖNELİK TEDBİRLERİN YARGISAL DENETİMİ 295

A. GENEL SAĞLIKLA İLGİLİ DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİN YARGISAL DENETİMİ	297
1. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yargısal Denetimi	297
a. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Karşı İptal Davası Açılması	299
b. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Karşı Anayasa'ya Aykırılığın Diğer Mahkemelerde İleri Sürülmesi.....	299
2. Tüzüklerin, Yönetmeliklerin ve Adsız Düzenleyici İşlemlerin Yargısal Denetimi ..	300
a. Tüzüklerin Yargısal Denetimi	300
b. Yönetmeliklerin ve Adsız Düzenleyici İşlemlerin Yargısal Denetimi.....	300
aa. Cumhurbaşkanınca Yapılan Düzenleyici İşlemlerin Yargısal Denetimi .	302
bb. Diğer Düzenleyici İşlemlerin Yargısal Denetimi	303
B. GENEL SAĞLIKLA İLGİLİ BİREYSEL İŞLEMLERİN YARGISAL DENETİMİ	309
1. İdarî Yargının Görev Alanına Giren Bireysel Kolluk İşlemlerinin Yargısal Denetimi.....	310
a. Ruhsat, İzin ve Onay İşlemleri	314
b. Faaliyetin Ertelenmesi, Faaliyetten Men ve Kapatma İşlemleri	319
c. Tecrit.....	321
d. Karantina	322
e. İdarî Para Cezası.....	322

2. Adlî Yargının Görev Alanına Giren Bireysel Kolluk İşlemlerinin Yargısal Denetimi.....	324
a. İdarî Para Cezaları	328
b. Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi	338
SONUÇ.....	341
KAYNAKLAR.....	349